

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 23Co/206/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2216212311
Dátum vydania rozhodnutia: 22. 07. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ľubica Bundzelová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2019:2216212311.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu: JUDr. Ľubica Bundzelová a sudkýň: JUDr. Iveta Jankovičová a JUDr. Daša Kontríková, v právnej veci žalobcu: BENCONT COLLECTION, a. s., Vajnorská 100/A, Bratislava, IČO 47 967 692, zastúpený: Advokátska kancelária JUDr. Veronika Kubriková, PhD., s. r. o., Martinčekova 13, Bratislava - Mestská časť Ružinov, proti žalovanému: Q. E., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom E. XXX, o zaplatenie 2.391,37 eur s príslušenstvom, na odvolanie žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Dunajská Streda, č. k. 12Csp/40/2016-99 zo dňa 03. mája 2018, v časti zamietnutia (výrok II.), takto

rozhodol:

I. Rozsudok súdu I. inštancie sa v napadnutej časti (vo výroku II.)
p o t v r d z u j e .

II. Žalovanému sa nepriznáva náhrada trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Súd I. inštancie výkonom I. odvolaním napadnutého rozsudku rozhodol, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi istinu 2.391,37 eur, úroky 355,83 eur, úroky z omeškania 916,20 eur, poplatky 39,28 eur a 19,5 % ročne úrok z istiny od 01.05.2016 do 09.10.2016, 5,25 % ročne úrok z omeškania z istiny od 1.5.2016 do zaplatenia, do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku. Výkonom II. vo zvyšnej časti súd žalobu zamietol. Výkonom III. súd žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania rozsahu 100 %.

2. V danom prípade mal súd za preukázané, že žalobca a žalovaný uzavreli platne písomnú úverovú zmluvu, ktorá mala slúžiť na poskytnutie peňažných prostriedkov pre žalovaného. Podľa tvrdenia žalobcu žalovaný úver spotreboval, avšak riadne nesplatil. Žalovaný nárok žalobcu po vecnej (skutkovej), ani po právnej stránke nesporel. Vzhľadom k spotrebiteľskému charakteru zmluvného vzťahu súd z úradnej moci preskúmal oprávnenosť nároku. Vyhodnotením vykonaného dokazovania súd dospel k záveru, že žaloba bola podaná dôvodne len sčasti. Žalobca má nárok na úrok z úveru výlučne do času zosplatnenia úveru (v zmysle rozhodnutia NS SR sp. zn. 4Obo/143/1998: „pri mimoriadnom zosplatnení úveru veriteľovi vzniká nárok na jednorazové vrátenie požičanej istiny úveru, vrátane úrokov kapitalizovaných ku dňu zosplatnenia úveru. V tomto prípade svojím právnym úkonom veriteľ navodzuje stav, v ktorom má právo získať okamžite späť celú sumu požičaných peňažných prostriedkov, v dôsledku čoho na jeho strane odpadá obmedzenie jeho práva na dispozíciu s istinou úveru, a tým obmedzenie obchodovania s peniazmi, ktoré už dlžník nemá právo vrátiť v režime výhody splátok. Nastupuje tak stav, v ktorom by mal mať veriteľ záujem a vyvinúť úsilie smerujúce k skorému vráteniu peňažných prostriedkov, teda nastal stav, kedy spotrebiteľ už nemá právny titul mať peňažné prostriedky u seba a tieto užívať, niet dôvodu ani na to, aby veriteľ inkasoval úroky, ktoré by mu patrili výhradne za stavu oprávnenej držby prostriedkov spotrebiteľom. Keďže jednorazovým zosplatnením vzniká spotrebiteľovi povinnosť jednorazovo vrátiť sumu požičaného úveru, navýšenú o kapitalizované úroky ku dňu zosplatnenia a

počnúc prvým dňom omeškania spotrebiteľa ide o protiprávny stav založený sankčným jednostranným predčasným zosplatnením úveru. S protiprávnym stavom sa prirodzene spájajú výhradne sankcie, keďže spotrebiteľ je v omeškaní s vrátením uvedenej sumy. Na tento účel je kogentným určujúcim pravidlom § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka v spojení s § 3 a § 3a nar. vl. 87/1995 Z. z. ...“), ktoré predstavovali čiastku 70,07 eur. Preto súd priznal v zmysle žalobného návrhu žalobcovi na nesplatené úverovej istine 2.391,37 eur, ale úrok výhradne do času zosplatnenia úveru, zároveň súd žalobcovi priznal aj nárok na poplatky a úrok z omeškania (uplatnený v súlade so zákonom) z priznanej úverovej istiny odo dňa navrhovaného žalobcom, keďže žalovaný sa s úhradou úveru preukázateľne dostal do omeškania. Vo zvyšku nároku (na úroku po zosplatnení úveru) súd žalobu zamietol.

3. Súd žalobcovi ako po procesnej stránke úspešnej strane sporu priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

4. Odvolanie proti rozsudku súdu I. inštancie v časti výroku II. podal žalobca z dôvodov podľa ust. § 365 ods. 1 písm. a), b), d), e), f), g) a f) a h) CSP. Žalobca má za to, že napadnuté rozhodnutie je nepreskúmateľné a arbitrárne, pretože nie je zrejmé, z akého právneho predpisu súd vychádzal, keď uzavrel záver, že po vyhlásení predčasnej splatnosti úveru žalobca nemá nárok na dohodnuté zmluvné úroky. Pokiaľ by uvažoval o tom, že otázka nároku na zmluvný úrok po vyhlásení predčasnej splatnosti úveru mala byť zodpovedaná Uznesením Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4 Obo 143/1998, tak, ako to uvádza vo svojom odôvodnení súd, s týmto záverom sa stotožniť nemožno, nakoľko ide o rozhodnutie, ktoré nevyhovuje potrebám súčasného právneho stavu, keďže po jeho vydaní došlo k vstupu SR do EÚ a následne k implementácii relevantných smerníc do nášho právneho poriadku, ako aj k vydaniu nových právnych predpisov, ktoré sú pre danú oblasť regulácie smerodajné.

5. V tejto súvislosti si dovoľí poukázať napríklad na § 16 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej aj ako „ZOS“), podľa ktorého: „Spotrebiteľ má právo kedykoľvek počas doby trvania zmluvy o spotrebiteľskom úvere spotrebiteľský úver úplne alebo čiastočne splatiť pred dohodnutou lehotou splatnosti. V takom prípade je spotrebiteľ povinný uhradiť úrok a náklady vzniknuté len za časové obdobie od poskytnutia spotrebiteľského úveru do jeho splatenia.“ Výkladom a contrario, v prípade, ak dôjde k vyhláseniu predčasnej splatnosti úveru veriteľom pre porušenie platobnej disciplíny dlžníka, veriteľ by mal mať rovnako zachované právo na vrátenie peňažných prostriedkov spolu s dohodnutým úrokom až do okamihu splatenia úveru. Taktiež chce poukázať na to, že rozhodovacia prax súdov v otázke priznávania zmluvných úrokov po zosplatnení úveru je rôznorodá, čo nie je v súlade s princípom právneho štátu, ktorého obsahom je vytvorenie právnej istoty, že na určitú právne relevantnú otázku sa pri opakovaní v rovnakých podmienkach dáva rovnaká odpoveď (napr. I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95 a II. ÚS 80/99, III. ÚS 356/06). V prípade zmluvného úroku Žalobca zastáva názor, že ide o dohodnuté zmluvné plnenie akcesorickej povahy. Uvedené znamená, že takéto plnenie je nevyhnutne spojené s istinou úveru, od ktorej existencie závisí aj samotný zmluvný úrok ako forma odmeny veriteľa (Žalobcu) za poskytnutie predmetného úveru. S poskytnutím úveru bol teda spätý aj nárok Žalobcu na zmluvné úroky, pričom Žalovaný si bol tohto nároku vedomý a svojím podpisom Zmluvy sa tieto zmluvné úroky zaviazal uhrádzať. Už z jazykového výkladu § 503 ods. 3 Obchodného zákonníka je zrejmé, že veriteľ má nárok na úrok až do splatenia úveru. Zosplatnenie úveru je len zmena termínu splatnosti, na ktorú má veriteľ nárok. V prípade ak by veriteľ úver nezospatalnil, dlžník by bol povinný platiť zmluvné úroky. Ak teda je dlžník povinný platiť zmluvné úroky v prípade ak platí úver v splátkach, odporuje logickému výkladu aby bol od toho oslobodený v prípade oprávnenej zmeny termínu splatnosti. Úroky z úveru sú odplatom za poskytnutie peňažných prostriedkov na základe úverovej zmluvy predstavujú cenu úveru. Je nepochybné, že úročenie úveru zmluvnou úrokovou sadzbou od jeho poskytnutia až do úplného splatenia bolo úmyslom Žalobcu a Žalovanému musel byť tento zámer vzhľadom na formuláciu jasný. S obchodnými podmienkami úveru sa Žalovaný oboznámil a vyjadril s nimi súhlas, čo potvrdil svojím podpisom na Zmluve.

6. Tento záver konštatoval vo svojom rozhodnutí aj Najvyšší súd ČR Rozsudkom 32Cdo 3830/2014, podľa ktorého jazykové vyjadrenie právneho úkonu musí byť posudzované z hľadiska gramatického (jazykového), logického a systematického výkladu a súd okrem uvedeného posúdi na základe dokazovania, aká bola skutočná vôľa strán v okamžiku uzatvárania zmluvy a táto vôľa nebola v rozpore s uvedenými výkladmi.

7. Žalobca taktiež nesúhlasí s tvrdením súdu, že súbežným uplatňovaním úrokov z úveru a úrokov z omeškania dochádza k hrubej nadvláde veriteľa. Keďže oba typy úrokov sú diametrálne odlišným právnym inštitútom a sledujú iný cieľ, nemôže ísť o dvojité sankcionovanie žalovaného.

8. Zároveň týmto žalobca dáva súdu do pozornosti ust. § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Hlavným záväzkovým právnym vzťahom je peňažný záväzkový právny vzťah vtedy, ak jeho kauza smeruje priamo k zaplateniu, resp. k získaniu určitej sumy peňazí. Vedľajším a akcesorickým peňažným záväzkovým právnym vzťahom je záväzkový právny vzťah úrokový, ktorý vzniká iba vtedy, ak medzi účastníkmi existuje peňažný záväzkový právny vzťah hlavný. Dohodnuté úroky predstavujú odmenu za požičanie peňazí, naproti tomu, úroky z omeškania sú sankciou za porušenie povinnosti - nedodržanie dohodnutej doby splatnosti. Zatiaľ čo povinnosť dlžníka zaplatiť veriteľovi dohodnuté úroky vzniká zo záväzku uvedeného priamo v zmluve, povinnosť platiť úroky z omeškania vyplýva zo zákona ako dôsledok omeškania dlžníka so splnením dlhu. Obidva úroky môže teda veriteľ žiadať popri sebe, a to bez ohľadu na skutočnosť, či ide alebo nejde o občianskoprávny vzťah. Zároveň žalobca uvádza, že zosplatením úveru nedochádza k zániku zmluvného vzťahu, ale dochádza k zmene obsahu záväzku.

9. Podľa právneho názoru žalobcu je predmetné rozhodnutie vo svojom odôvodnení nepreskúmateľné. Základom odôvodnenia súdneho rozhodnutia sú tie tvrdenia, ktorými súd podopiera svoj záver. Požiadavky na odôvodnenie rozhodnutia súdu sú požiadavky na argumentáciu v odôvodnení, pričom ide o také pravidlá argumentácie, ktoré musia byť dodržané v každom súdnom rozhodnutí. Má za to, že nedostatočným odôvodnením súdneho rozhodnutia porušil súd práva žalobcu vychádzajúce z čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Právo na spravodlivý proces vyžaduje, aby rozhodnutia súdu boli zdôvodnené a presvedčivé. Takýto postup vyplýva z potreby transparentnosti vysluhovania spravodlivosti, ktorá je nevyhnutnou súčasťou každého justičného aktu. Odôvodnenie rozhodnutia je aj zárukou toho, že výkon spravodlivosti nie je arbitrárny (III. ÚS 311/01, III. ÚS 107/07, IV. ÚS 14/07, III. ÚS 311/07, I. ÚS 265/05, I. ÚS 33/2012, III. ÚS 199/09). Platnosť, či neplatnosť právneho úkonu možno posudzovať len so zreteľom na okolnosti, ktoré existovali v čase jeho vzniku. (Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26. marca 2009, sp. zn. IM Obdo V 16/2006)

10. Pokiaľ ide aplikáciu ustanovení Občianskeho zákonníka na plynutie premlčacej doby, resp. aplikáciu ustanovení zákona o ochrane spotrebiteľa dovoľuje si poukázať na skutočnosť, že článkom II. bodom 1. zákona č. 102/2014 Z. z., o ochrane spotrebiteľa pri predaji tovaru alebo poskytovaní služieb na základe zmluvy uzavretej na diaľku alebo zmluvy uzavretej mimo prevádzkových priestorov predávajúceho a o zmene a doplnení niektorých zákonov, došlo k novelizácii ustanovenia § 52 odsek 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník, a to tak, že došlo k doplneniu vety: Na všetky právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, sa vždy prednostne použijú ustanovenia Občianskeho zákonníka, aj keď by sa inak mali použiť normy obchodného práva. Podľa článku XIV. zákona č. 102/2014 Z. z., o ochrane spotrebiteľa pri predaji tovaru alebo poskytovaní služieb na základe zmluvy uzavretej na diaľku alebo zmluvy uzavretej mimo prevádzkových priestorov predávajúceho a o zmene a doplnení niektorých zákonov, tento zákon nadobudol účinnosť 1. mája 2014, okrem čl. I, čl. II bodov 2 až 8, čl. III, čl. V bod 2, čl. VI, čl. VIII bodov 2, 4 až 6, 8 až 10, 19 až 24, 28, 31 a 36, čl. XII bodov 1 až 5, 12, 15 a 16, ktoré nadobúdajú účinnosť 13. júna 2014 a čl. II bodu 1, ktorý nadobúda účinnosť 1. apríla 2015.

11. Z uvedeného jednoznačne vyplýva, že na ustanovenie § 52 odsek 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník, sa vzťahuje zákaz retroaktivity, a teda nie je možné toto ustanovenie aplikovať na vzťahy, ktoré vznikli pred 1.4.2015, v opačnom prípade by došlo k porušeniu základných princípov nášho právneho poriadku. Pokiaľ by zákonodarcu mal v úmysle aplikovať toto ustanovenie na právne vzťahy, ktoré boli založené pred 1.4.2015, nič mu nebránilo výslovne to uviesť v intertemporálnej norme § 879p, v ktorej sú explicitne uvedené ustanovenia, na ktoré sa nepravá retroaktivita vzťahuje. Argumentum a contrario je možné dospieť k záveru, že úmysel zákonodarcu je ten, že § 52 odsek 2 v novelizovanom znení sa vzťahuje VÝLUČNE na právne vzťahy založené po 1.4.2015. Pri svojoľnej retroaktívnej aplikácii tohto ustanovenia súdom na právne vzťahy založené pred 1.4.2015 dôjde k porušeniu článku 2 Ústavy SR a zásahu základných práv a slobôd občanov. Na všetky úverové vzťahy, ktoré vznikli pred 1.4.2015 je nevyhnutné aplikovať ustanovenia Obchodného zákonníka, keďže zákonodarcu až s účinnosťou 1.4.2015 určil výnimku, že spotrebiteľské úverové vzťahy sa spravujú ustanoveniami Občianskeho zákonníka. Toto tvrdenie nachádza oporu aj v Uznesení Najvyššieho súdu SR z 27. marca 2013, sp. zn. 6MCdo/4/2012.

12. Súd sú povinné skúmať konkrétne okolnosti uzatvorenia zmluvy, aj ochrana spotrebiteľa má svoje medze a v žiadnom prípade ju nie je možné chápať ako obranu jeho ľahkomyselnosti a nezodpovednosti. Žalobca uzavrel zmluvu dobrovoľne, bez pripomienok a nátlaku.

13. V tejto súvislosti poukazuje aj na odlišné stanovisko sudcu a zároveň podpredsedu Ústavného súdu Slovenskej republiky, JUDr. Milana L'alíka. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti a citované zákonné ustanovenia žiada, aby odvolací súd rozsudok Okresného súdu Dunajská Streda zo dňa 03.05.2018, č. k. 12Csp/40/2016-99 v napadnutom rozsahu zrušil a vec vrátil súdu I. inštancie na ďalšie konanie alternatívne žiada, aby odvolací súd žalobe vyhovel v celom rozsahu a žalovaného zaviazal na náhradu trov konania vrátane trov právneho zastúpenia, všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

14. Vyjadrenie k odvolaniu žalobcu nebolo podané.

15. Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 34 CSP), po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 CSP), oprávneným subjektom, stranou, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 359 CSP), proti rozhodnutiu súdu I. inštancie, proti ktorému zákon odvolanie pripúšťa (§ 355 ods. 1 CSP), po skonštatovaní, že podané odvolanie má zákonné náležitosti (§ 127 a § 363 CSP) a že odvolateľ použil zákonom prípustné odvolacie dôvody (§ 365 ods. 1 CSP), preskúmal napadnuté rozhodnutie v medziach daných rozsahom (§ 379 CSP) a dôvodmi odvolania (§ 380 ods. 1 CSP), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario), keď miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku bolo oznámené na verejnej tabuli a na webovej stránke súdu minimálne 5 dní pred jeho vyhlásením (§ 219 ods. 3 CSP), a dospel k záveru, že rozsudok súdu I. inštancie je v napadnutej - zamietajúcej časti vecne správny.

16. Žalobca svojou žalobou doručenu súdu 08.08.2016 žiadal voči žalovanému zaplatiť mu 2.391,37 eur titulom nesplatenej istiny úveru, úrok vo výške 355,83 eur, úroky z omeškania vo výške 916,2 eur, úroky zo zostatku nesplatennej istiny, t.j. zo sumy 2.391,37 eur vo výške 19,5 % p. a. zo sumy 2.391,37 eur od 01.05.2016 do zaplatenia, úrok z omeškania vo výške 5,25 % ročne zo sumy 2.391,37 eur od 01.05.2016 do zaplatenia, poplatky vo výške 39,28 eur a nahradiť trovy konania. Svoj návrh odôvodnil tým, že dňa 09.12.2010 bola medzi právnym predchodcom žalobcu a žalovaným uzatvorená zmluva o úvere č. 2565582710, na základe ktorej bol zo strany žalobcu poskytnutý žalovanému úver. Žalobca si právo požadovať predčasné splatenie istiny úveru v súlade s Obchodnými podmienkami uplatnil, a to na základe výzvy na úhradu dlžnej sumy, následkom čoho sa stal celý úver vrátane príslušenstva predčasne splatným. Žalovaný ani napriek zaslanej výzve zo strany žalobcu nezaplatil dlžnú pohľadávku.

17. Súd I. inštancie žalobe v časti o zaplatenie istiny 2.391,37 eur, úrokov 355,83 eur, úrokov z omeškania 916,20 eur, poplatkov 39,28 eur a 19,5 % ročne úrokov z istiny od 01.05.2016 do 09.10.2016, 5,25 % ročne úrokov z omeškania z istiny od 1.5.2016 do zaplatenia vyhovel a vo zvyšnej časti žalobu zamietol, z dôvodu, že po zosplatení úveru žalobca už nemá nárok na úroky z úveru, ktoré si žalobou uplatňoval.

18. Vzhľadom k rozsahu odvolania zo strany žalobcu, je predmetom prieskumu odvolacieho súdu časť rozhodnutia súdu I. inštancie, v ktorej bola žaloba zamietnutá.

19. V konaní bolo zistené, že právny predchodca žalobcu uzavrel so žalovaným dňa 13.12.2010 Zmluvu o úvere č. 2565582710, predmetom ktorej bolo poskytnutie úveru vo výške 3.500 eur. Žalovaný sa zaviazal zaplatiť veriteľovi úver v 70 mesačných splátkach po 88,29,- eur vždy k 9 dňu v mesiaci. RPMN bolo v zmluve uvedené vo výške 22,23 % a úrok 19,50 %.

20. Listom zo dňa 13.10.2014 právny predchodca žalobcu vyzval žalovaného k úhrade sumy 2.786,48 eur v lehote do 10 dní od doručenia tejto výzvy z dôvodu, že svojim konaním podstatným spôsobom porušil ustanovenia zmluvy o úvere a úverová pohľadávka sa k 13.10.2014 stala predčasne splatnou v celom rozsahu.

21. S účinnosťou od 01.01.2008 OZ v § 52 ods. 1 spotrebiteľskú zmluvu definuje ako každú zmluvu bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom. Podľa § 52 ods. 2 OZ ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách, ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, použijú sa vždy, ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom. Odlišné zmluvné dojednania alebo dohody, ktorých obsahom alebo účelom je obchádzanie tohto ustanovenia, sú

neplatné. Dodávateľom podľa ods. 3 cit. ust. je pritom osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Spotrebiteľom podľa ods. 4 cit. ust. je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti.

22. Podľa § 52 ods. 2 OZ (v znení účinnom od 01.04.2015) ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách, ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, použijú sa vždy, ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom. Odlišné zmluvné dojednania alebo dohody, ktorých obsahom alebo účelom je obchádzanie tohto ustanovenia, sú neplatné. Na všetky právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, sa vždy prednostne použijú ustanovenia Občianskeho zákonníka, aj keď by sa inak mali použiť normy obchodného práva.

23. V preskúvanom prípade by mal súd zohľadniť § 52 ods. 2 vetu tretiu OZ, podľa ktorého všetky právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, sa vždy prednostne použijú ustanovenia OZ, aj keď by sa inak mali použiť normy obchodného práva. Toto ustanovenie nadobudlo účinnosť 01.04.2015 a právny predpis, ktorých je súčasťou, nemá prechodné ustanovenie. To znamená, že od ich účinnosti sa vzťahujú aj na právne vzťahy založené pred týmto dňom, preto záver žalobcu je nesprávny. Z autentického výkladu zákonodarcu vyplýva, že OZ bude použitý, pokiaľ ide o posudzovanie otázky premlčania, otázky úpravy ručenia, zmluvnej pokuty, uznania záväzku a podobne, aj keby sa na právny režim mala použiť právna úprava ObZ. Hoci teda účinnosť tohto ustanovenia bola posunutá až na 01.04.2015, predmetné ustanovenie poníma výkladový status a jeho cieľom je iba *expressis verbis* vyjadriť aj doposiaľ platné pravidlo prednostného použitia režimu OZ na spotrebiteľské záväzky.

24. Ustanovenie § 52 ods. 2 OZ ukladá orgánu aplikujúcemu právo použiť v prospech spotrebiteľa všetky ustanovenia, ktoré sú pre spotrebiteľa ako slabšiu stranu v spore priaznivejšie. Z uvedeného dôvodu má súd pri posudzovaní každej spornej otázky aplikovať právnu úpravu, ktorá je priaznivejšia pre žalovaného ako spotrebiteľa. Nič na tom nemení ani skutočnosť, že samotný zmluvný vzťah založený medzi veriteľom a žalovanou je tzv. absolútnym obchodno-záväzkovým vzťahom, ktorý sa riadi režimom ObZ bez ohľadu na povahu zmluvných strán. Spotrebiteľská zmluva nie je samostatným zmluvným typom, ale ide o osobitný druh zmluvy, ktorý sa vyskytuje tak v občianskoprávných ako aj v obchodnoprávných vzťahoch.

25. Je potrebné prihliadnuť aj na § 54 ods. 1 OZ, podľa ktorého zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchyliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa.

26. Je preto možné uzavrieť, že na posúdenie zmluvného vzťahu je potrebné vzhľadom na spotrebiteľský charakter zmluvy aplikovať ustanovenia OZ, ktoré sú pre spotrebiteľa výhodnejšie. Takéto pravidlo je ustálené aj v aplikačnej praxi súdov (pozri napr. uznesenie NS SR zo dňa 25.01.2011 sp. zn. 5MCdo/20/2009, rozsudok Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 23.11.2011 sp. zn. 17Co/167/2011, rozsudok Krajského súdu v Prešove zo dňa 11.06.2013 sp. zn. 6Co/218/2012, rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 6Co/26/2012 a 6Co/81/2012). Napokon aj Ústavný súd SR v uznesení sp. zn. I. ÚS 402/2013-10 zo dňa 19.06.2013 skonštatoval, že prednostným uplatnením Občianskeho zákonníka na prospech spotrebiteľa na úver ako absolútny obchod upravený v Obchodnom zákonníku nedošlo k porušeniu ústavných práv veriteľa.

27. Odvolací súd upriamuje pozornosť aj na rozsudok NS SR z 21.04.2015, sp. zn. 3 MCdo 14/2014, podľa ktorého ustanovenie § 52 ods. 2 tretej vety OZ, podľa ktorého na všetky právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, sa vždy prednostne použijú ustanovenia OZ, aj keď by sa inak mali použiť normy obchodného práva, sa vzťahuje aj na právne vzťahy založené pred jeho účinnosťou. Najvyšší súd SR v tomto rozhodnutí zamietol mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora, ktorý namietal postup prvoinštančného súdu aj odvolacieho súdu, ktoré oba zhodne v spore zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere aplikovali ust. § 5b zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa v znení účinnom od 01.05.2014 a na premlčanie aplikovali § 101 OZ. Rovnaký právny názor vyslovil NS SR aj v rozhodnutí z 26.11.2015 sp. zn. 4 MCdo 17/2014.

28. Pokiaľ ide o ďalšie odvolacie námietky žalobcu a to nároku na úrok z úveru po zosplatnení, odvolací súd poukazuje na to, že pokiaľ veriteľ (v danom prípade žalobca) pristúpi k tomu, že považuje celý dlh za splatný (tzv. zosplatnenie úveru), potom nastupuje režim platenia úrokov z omeškania a nie už úrokov

z úveru. Správne túto situáciu vyhodnotil súd I. inštancie v odôvodnení svojho rozhodnutia a správne uzavrel, že nie je možné priznať úroky z úveru za čas po splatnosti celého úveru, pokiaľ tu nastupuje režim platenia úrokov z omeškania tak, ako to vyplýva z uznesenia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4 Obo 143/98. Existujú však aj odlišné názory, podľa ktorých dispozitívna norma neobmedzuje dobu na poskytnutie finančných prostriedkov a kým úroky z omeškania sú sankciou tak úroky sú odmenou za užívanie si peňazí, a preto ich treba platiť až do ich vrátenia (napr. rozsudok NS ČR z 27.6.2007 sp. zn. 33Odo 657/2005).

29. Judikatúra Súdneho dvora Európskej únie: Súdny dvor výkladom smernice Rady 93/13 EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách stanovil zásadne pravidlo pre kvalifikáciu zmluvnej podmienky za nekalú, ak sa odkláňa od dispozitívnych noriem zákona v neprospech spotrebiteľa (napr. C-415/11, AZIZ) cit. „Článok 3 ods. 1 smernice 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že:- pojem „značná nerovnováha“ ku škode spotrebiteľa treba posúdiť na základe analýzy vnútroštátnych právnych predpisov uplatňovaných v prípade absencie dohody medzi zmluvnými stranami s cieľom posúdiť, či a prípadne v akej miere je právne postavenie spotrebiteľa vyplývajúce zo zmluvy nevýhodnejšie než právne postavenie zakotvené v platnom vnútroštátnom práve. ... - na účely určenia, či dôjde k nerovnováhe „napriek požiadavke dôvery [dobrej viery - neoficiálny preklad]“, treba preveriť, či predajca alebo dodávateľ, ktorí zaobchádzajú so spotrebiteľom čestne a rovnocenne, mohol rozumne očakávať, že by tento spotrebiteľ súhlasil s dotknutou podmienkou po individuálnom dojednaní“.

30. Úver je odplátnym právnym úkonom, za ktorý možno dohodnúť úroky a je možno dohodnúť aj obdobie na užívanie finančných prostriedkov (úverové obdobie). Zákon teda umožňuje dodávateľovi na určitú dobu (do splatnosti) podľa jeho predstáv poskytnúť úver a vypýtať si za to dohodnuté úroky. Od začiatku sa prirodzene sledujú úroky na dohodnutú dobu, ktorej koniec završuje tzv. splatnosť úveru. Zo zákonom stanovených dôvodov (napr. nesplácanie úveru) má dodávateľ tiež právo splatnosť posunúť. Niet zákonného kogentného pravidla, podľa ktorého by dlžník mal povinnosť zo zákona platiť úroky popri úrokoch z omeškania. Ak úver nie je splatený po splatnosti, zákon priznáva za zadržovanie finančných prostriedkov sankcie či už zákonné (úroky z omeškania s kogentne stanoveným limitom) alebo zmluvné (napr. zmluvná pokuta).

31. K otázkam dohody o úrokoch po splatnosti popri ďalších úrokoch za omeškание a ďalších sankciách odvolací súd dodáva: Ak evidentne táto dohodnutá konštrukcia indikuje neprimeraný nárast dlhu, zákonite sa natíska otázka povinnosti vykonania súdnej kontroly prijateľnosti takejto dohody (úrokov popri úrokoch z omeškania a ďalších sankciách). Ak by takejto dohody nebolo, zákon by umožňoval žalobcovi uplatniť po splatnosti sankcie úroky z omeškania pri pomerne novom pravidle o administratívnom strope na celkové sankcie zakotvenom v § 3a nar. vlády 87/1995 Z. z. Je evidentné, že úroky popri úrokoch z omeškania sú nielen odklonom od zákona v neprospech žalovaných, ale vo svojich dôsledkoch odporujú aj kogentnému zákonnému pravidlu. Uplatnený úrok prevyšuje úrok z omeškania a problematická klauzula o úrokoch popri úrokoch z omeškania (po splatnosti) primafacie potenciálne umožňuje navýšenie dlhu nad výšku poskytnutého úveru v rozpore s ust. § 3a ods.3 nar. vl. 87/1995 Z. z.

32. Od každého veriteľa konajúceho s odbornou starostlivosťou sa očakáva, že cenu za úver zjednáva na úverové obdobie do splatnosti pohľadávky. Preto práve cena za úver za úverové obdobie do splatnosti úveru vyjadruje cenu úveru a je teda pojmovo jednoznačne odlišiteľná od sankcii za omeškание s plnením dlhu spotrebiteľa. Pre prípad omeškania nie inštitút ceny úveru ale inštitúty rôznych sankcii za neplnenie povinnosti riešia krízu spojenú s omeškáním. Predčasné zosplatenie úveru predstavuje vo svojej povahe jednostranný sankčný právny inštitút, ktorý umožňuje veriteľovi zmenou záväzku požadovať jednorazové, okamžité vrátenie celej požičanej istiny. Teda podstatný rozdiel stavu výhody splátok a stavu jednorazového zosplatenia úveru spočíva v tom, že veriteľ nemá nárok a spotrebiteľ nemá povinnosť vrátiť celú požičanú sumu naraz. Splácanie úveru v splátkach teda na strane veriteľa vyvoláva stav absencie požičanej sumy istiny, ktorá sa iba postupne (v splátkach) vracia a spláca a za tento stav nedostatku a úverovania patrí veriteľovi úrok. Úrok preto predstavuje jednoducho povedané cenu peňazí v zmysle ceny obetovanej príležitosti veriteľa, ktorý tým, že nemá istinu úveru k dispozícii, nemôže s touto nakladať a produkovať zisk. Absentujúci zisk pokrýva veriteľovi práve úrok splácaný spolu v rámci splátky úveru v režime dojednaného záväzku. Tento stav tzv. výhody splátok je obvyklý a od nepamäti justifikuje nárok dodávateľa na úroky ako cenu dočasne obetovaných peňazí, ktorých dispozície sa veriteľ zbavuje v záujme získania budúcich úžitkov v podobe kapitalizovanej odplaty získanej za celé obdobie postupného splácania úveru, a teda výhody splátok. Iný stav je však

príznačný pre predčasné a mimoriadne zosplatnenie úveru, kde veriteľovi vzniká nárok na jednorazové vrátenie požičanej istiny úveru, vrátane úrokov kapitalizovaných ku dňu zosplatnenia úveru. V tomto prípade svojím právnym úkonom veriteľ navodzuje stav, v ktorom má právo získať okamžite späť celú sumu požičaných peňažných prostriedkov, v dôsledku čoho na jeho strane odpadá obmedzenie jeho práva na dispozíciu s istinou úveru, a tým obmedzenie obchodovania s peniazmi, ktoré už dlžník nemá právo vrátiť v režime výhody splátok. Práve v tomto kruciálnom rozdielne spočíva ekonomická podstata straty nároku veriteľa na úroky za požičanie peňažných prostriedkov od spotrebiteľa. Logicky tak nastupuje stav, v ktorom by mal mať veriteľ záujem a vyvinúť úsilie smerujúce k skorému vráteniu peňažných prostriedkov a právny poriadok mu po mimoriadnom zosplatnení úveru poskytuje viaceré právne prostriedky vymożenia jednorazovo zosplatnenej pohľadávky (úveru). Ak teda nastal stav, kedy spotrebiteľ už nemá právny titul mať peňažné prostriedky u seba a tieto užívať, niet dôvodu ani na to, aby veriteľ inkasoval úroky, ktoré by mu patrili výhradne za stavu oprávnenej držby prostriedkov spotrebiteľom. V opačnom prípade by bol založený krajne nespravodlivý a ústavne nekomformný stav, kde spotrebiteľ by bol vystavený všetkým sankčným mechanizmom vynútenia povinnosti a plnenia a veriteľ by naďalej pohodlne inkasoval úroky zo sumy, ktorú by mu spotrebiteľ na výzvu nevrátil. De facto by išlo o právny stav, podľa ktorého by sa popreli účinky veriteľom vyvolanej zmeny obsahu záväzku a veriteľ by úroky inkasoval ako keby k zmene záväzku nedošlo, zatiaľ čo však spotrebiteľovi by neboli garantované nijaké práva, ktoré mu plynuli zo zmluvy pred veriteľom vyvolanou zmenou záväzku. Súd takýto stav v žiadnom prípade nemôže pripustiť, lebo by toleroval založenie hrubej nadvlády dodávateľa voči spotrebiteľovi, a to navyše za stavu, že veriteľ si môže nárokovať a môže sa domôcť jednorazového vrátenia peňažných prostriedkov z majetku spotrebiteľa a nemusí trpieť nijaké obmedzenia užívania svojho majetku podľa uzavretej zmluvy o spotrebiteľskom úvere. Ak by navyše odvolací súd takúto zmenu justifikoval, podporil by nielen hrubú nadvládu veriteľa, ale zároveň by podporoval aj stav, v ktorom veriteľ nie je nútený vymáhať svoju pohľadávku a odplatné úroky mu majú nahradiť stav jeho potenciálnej nečinnosti, resp. stav nespôsobilosti spotrebiteľa vrátiť požičanú istinu jednorazovo. Takéto konanie veriteľa však nepožíva v slovenskom právnom poriadku nijakú právnu ochranu a ani preto niet titulu na inkasovanie odplatných úrokov. Uvedenou úvahou sa odvolací súd prirodzene dostáva aj v poradí k ďalšiemu zásadnému záveru, spočívajúcemu v skutočnosti, že keďže jednorazovým zosplatnením vzniká spotrebiteľovi povinnosť jednorazovo vrátiť sumu požičaného úveru, navýšenú o kapitalizované úroky ku dňu zosplatnenia a počnúc prvým dňom omeškania spotrebiteľa ide o protiprávny stav založený sankčným jednostranným predčasným zosplatnením úveru. S protiprávnym stavom sa prirodzene spájajú výhradne sankcie, keďže spotrebiteľ je v omeškaní s vrátením uvedenej sumy. Naopak s protiprávnym stavom sa nikdy nebudú spájať odplatné plnenia, ktoré sa spájajú len so stavom lege artis, a teda stavom oprávneného držania peňažných prostriedkov podľa podmienok spotrebiteľskej zmluvy. Ak napriek tomu existuje zmluvná úprava, ktorá s protiprávnym stavom stotožňuje aj odplatné nároky patriace len v právne súladnom stave, je táto právna úprava na škodu spotrebiteľa neprijateľne odchylná od zákona, čo zmluvnú podmienku podľa § 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka, resp. podľa § 53 ods. 1 a 5 Občianskeho zákonníka robí absolútne neplatnou. Povedané inak v protiprávnom stave patria zmluvným stranám len sankcie a na tento účel je kogentným určujúcim pravidlom § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka v spojení s § 3 a § 3a nar. vl. 87/1995 Z. z. Ak by sa žalobca odplatných plnení napriek vyššie uvedenému výkladu neplatnosti dojednania dovoľával aj v čase po jednostrannom mimoriadnom zosplatnení úveru, neprešli by tieto nároky testom citovaných ustanovení Občianskeho zákonníka a nar. vl. alternatívne (podľa povahy zmluvnej úpravy) subsidiárne ani testom § 53 ods. 4 písm. k) Občianskeho zákonníka.

33. Úroky za poskytnutie úveru sa na rozdiel od odplaty za akúkoľvek inú odplatnú službu či kúpu tovaru odlišujú tým, že plynutím času narastajú (cena za poskytnutú službu narastá). Dohoda o platení úrokov za úver aj po splatnosti spôsobuje, že takéto úroky v skutočnosti navyšujú cenu za užívanie finančných prostriedkov za obdobie do dohodnutej alebo predčasne vyvolanej doby splatnosti a zneisťujú sankčný mechanizmus úrokov z omeškania. Takto dochádza k obchádzaniu inštitútu iného plnenia na účely aplikácie § 3a ods. 2 nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka.

34. Aj z doterajšej praxe odvolacieho súdu vyplýva, že žalobcovi je potrebné priznať dohodnutý úrok (v prípade ak je primeraný) do zániku záväzkového vzťahu medzi účastníkmi resp. do zosplatnenia (porovnaj napr. rozsudok Krajského súdu v Prešove z 30.6.2015 sp. zn. 6Co/190/2014, ale aj uznesenie Ústavného súdu IV. ÚS 476/2012-14) a následne len úrok z omeškania. Odvolací súd síce pripúšťa, že v odvolacej praxi všetkých súdov sú aj odlišné stanoviská, ale je úlohou práve NS SR zjednotiť

rozhodovacia činnosť v tejto otázke. Hoci sa odvolací súd stotožňuje s názorom žalobcu v tom, že odôvodnenie rozhodnutie je stručné, odvolací súd ho doplnil a v zmysle ust. § 387 ods. 3 CSP sa vysporiadal s argumentáciou žalobcu.

35. Z týchto dôvodov preto odvolací súd podľa ust. § 387 ods. 1 a 2 CSP rozsudok súdu I. inštancie v napadnutej časti ako vecne správny vo výroku potvrdil.

36. Žalovaný má voči žalobcovi podľa § 255 ods. 1 CSP a § 396 ods. 1 CSP nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnej výške, vzhľadom na to, že žalovaný bol v odvolacom konaní v celom rozsahu úspešný. Z dôvodu, že žalovaný ale preukázateľne a účelne nevynaložil žiadne výdavky v súvislosti s týmto konaním, ako to predpokladá § 251 CSP, odvolací súd mu náhradu trov odvolacieho konania nepriznal s poukazom na čl. 4 ods. 2 CSP.

37. Rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je podľa § 421 CSP prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu I. inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvom pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde I. inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1).

Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prevej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 CSP).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 CSP).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP).